

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ

“କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ
ସଂଗଠନ ପାଇଁ
ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
ଉପରେ ଉନ୍ନତ
ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ”

ପ୍ରକାଶକ

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (ଗିଜ) GmbH

ପଞ୍ଜିକୃତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ

ବୋନ୍ ଏବଂ ଇଷ୍ଟବୋର୍ନ

ସି- ସାସା (ପ୍ଲାସା)

ଏଡୁ / ୧୮, ସପ୍ତଦରଜୀ ଏନ୍‌କ୍ଲେଭ୍

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ୧୧୦୦୨୯ ଭାରତ

ଫୋନ୍: +୯୧ ୧୧ ୪୯୪୯ ୫୩୫୩

ଫେକ୍ସ: + ୯୧ ୧୧ ୪୯୪୯ ୫୩୯୧

ଇ-ମେଲ: info@giz.de

ଇ: www.giz.de

ସହାଧିକାର

ରାଜୀବ ଆହଲ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ପ୍ରାକୃତିକ ଉତ୍ସ ପରିଚାଳନା

ଇମେଲ: rajeev.ahal@giz.de

ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସହଭାଗୀ

ତରୁ ଗୋଲା, ସାଧାନ ପରାମର୍ଶଦାତା

ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମୀକ୍ଷା

ଦୀପକ ଚାମୋଲା, ବୈଷୟିକ ବିଶେଷଜ୍ଞ (ଜ଼ରାଜୀ ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ ସଂସ୍କରଣ)

ମଲ୍ଲିକା କୋଟାୟାହାଗ୍ରୀ, କନିଷ୍ଠ ବୈଷୟିକ ବିଶେଷଜ୍ଞ (ତେଲୁଗୁ ସଂସ୍କରଣ)

ଅରୁପ ପଟ୍ଟନାୟକ, କନିଷ୍ଠ ବୈଷୟିକ ବିଶେଷଜ୍ଞ (ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କରଣ)

ସଂପାଦକ

ଜ୍ୟାକଲିନ୍ ରୋବର୍ଟସ୍

ରେଖାଚିତ୍ର ଓ ଅଙ୍କକରଣ

ଭର୍ତ୍ତୂ କମ୍ପ୍ୟୁନିକେସନସ୍

ଫଟୋ କୃତିତ୍ୱ

ତରୁ ଗୋଲା

ଏହି ପ୍ରକାଶନର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପାଇଁ ଗିଜ୍ ଦାୟୀ

ତରଫରୁ

ଅର୍ଥନୈତିକ ସହଯୋଗ ଏବଂ ବିକାଶ ପାଇଁ ଜର୍ମାନ ଫେଡ଼େରାଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ (BMZ)

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ, ଭାରତ

ମଇ, ୨୦୨୨

ସୂଚୀ ପତ୍ର

୧.	ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ ବିଷୟରେ	୪
୧.୧	ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକରେ କ'ଣ ଅଛି ?	୪
୧.୨	ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ	୪
୧.୩	ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ	୪
୧.୪	ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବହାରକାରୀ	୪
୨.	ତାଲିମ ରୂପରେଖ	୫
୩.	ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ	୬
୪.	ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିସ୍ତଣୀ : କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ	୭
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୧ : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ପରିଚୟ	୭
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୨ : ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶରେ ଜଡ଼ିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର ସମୀକ୍ଷା	୧୦
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୩: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ : ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା, ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ, ବଜାର ଯୋଜନା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା	୧୪
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୪: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ : ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା	୧୮
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୫: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ : ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଏବଂ ବିପଦ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା	୨୨
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୬: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ : କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶ, ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଲିଂଗ	୨୪
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୭, ୮, ୯: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଭଲଭାବରେ ବୁଝିବା	୨୭
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୧୦, ୧୧, ୧୨, ୧୩: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ନିମଜ୍ଜିତ ହେବା	୨୯
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୧୪, ୧୫, ୧୬ : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ	୩୧
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୧୭: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକୁ ବୁଝିବା, ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା	୩୨
	ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା ୧୮ : କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବିକଶିତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପାଇବା : ପ୍ରସ୍ତୁତି, ସମନ୍ୱୟ ଏବଂ ସତର୍କତା	୩୪

e ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ ବିଷୟରେ

୧.୧ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକରେ କ'ଣ ଅଛି ?

ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ହେତୁ ଏକ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ (ମାନୁଆଲ) । ଏଥିରେ ତାଲିମ ରୂପରେଖ, ଏକ ଦୈନନ୍ଦିନ ତାଲିମ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିବେଶନ ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିପ୍ପଣୀ ରହିଛି । ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିଠା ଅଧିବେଶନ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସଂକ୍ଷୀପ୍ତ ବିବରଣୀରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଯଥା- ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରଣାଳୀ, ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ, ସମୟ ଯୋଜନା, ପଚରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ, ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ଫଠନ ସାମଗ୍ରୀର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

୧.୨ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ବିଷୟବସ୍ତୁ :

ଏହି ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ହେଉଛି ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା । ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାଏ, ଯାହା ବିସ୍ତୃତ, ବଳିଷ୍ଠ, ବୈଷୟିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମ୍ଭବ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଭାବରେ ଦକ୍ଷ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସୁଦୃଢ଼ । ଏହା ସହ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ ଉତ୍ସାହିତ କରେ ଯେ -

- କ) ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥାୟୀ ଫସଲ, ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ଆଭିମୁଖ୍ୟର ମିଶ୍ରଣ
- ଖ) ଲିଙ୍ଗଗତ ସମାନତା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ସମସ୍ତ ଲିଙ୍ଗର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଏହା ପୂରଣ କରିବାକୁ ଏକ ଯୋଜନା ।

୧.୩ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ :

ଏହି ପୁସ୍ତକର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ପ୍ରଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଏବଂ ସମର୍ଥନ କରିବା, ଯେଉଁମାନେ ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ (ସି ଇ ଓ), ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟରସ୍ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଅନ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଉନ୍ନତ ତାଲିମ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ।

ଜ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ହେଉଛି ସି ଇ ଓ ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟରମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ପରିଚିତ କରାଇବା ଯଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ବାହ୍ୟ ଉତ୍ସ ବ୍ୟକ୍ତି (ଆର୍ ପି) କିମ୍ବା ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦନ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝି ପାରିବେ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା କରି ପାରିବେ ।

୧.୪ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ବ୍ୟବହାରକାରୀ :

ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ ମୁଖ୍ୟତଃ ବ୍ୟାଙ୍କର୍ସ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ରୁରାଲ ଡେଭେଲପମେଣ୍ଟ ପାଇଁ ସିଇଓ ଏବଂ ଏସ୍ ପି ଓ ମାନଙ୍କ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଅନ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଉନ୍ନତ ତାଲିମ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବିକଶିତ ହୋଇଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଯେ କୌଣସି ସଂସ୍ଥା କିମ୍ବା ପ୍ରଶିକ୍ଷକ, ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀଗଣ, ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟରସ୍, କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର କର୍ମଚାରୀ, କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ସଦସ୍ୟ, କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବୃତ୍ତିଗତ କିମ୍ବା କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ତାଲିମ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଏହି ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରନ୍ତି ।

୭ ତାଲିମ ରୂପରେଖ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟ		ପୁଞ୍ଜାମୁପୁଞ୍ଜ ବିବରଣୀ
୧	ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ନାମ	କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଉନ୍ନତ ତାଲିମ
୨	ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ	ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ବ୍ରବସାୟ ଯୋଜନା ଦକ୍ଷତା ସହିତ ସଜାଇବା ପାଇଁ । ଯାହା ସେମାନେ ତିଆରି କରି ପାରିବେ, ବୁଝି ପାରିବେ ଏବଂ ତାଲିମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାଟିଏ ସମୀକ୍ଷା କରି ପାରିବେ ।
୩	ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଅବଧି	ପାଞ୍ଚ ଦିନ
୪	ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ବସ୍ତୁ	• ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଧାରଣା ବୁଝିବା । • ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଲାଭ ବୁଝିବା । • କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଡ଼ାଢ଼ା ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହିତ ପରିଚିତ ହେବା । • କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଭଲ ଓ ବିଷ୍ଣୁତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବା । • କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା କରିବାରେ ନିଜସ୍ୱ ଅଭିଜ୍ଞତା ଆଣିବା • ଏକ ବିଷ୍ଣୁତ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରସ୍ତୁତି ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ହାସଲ କରିବା ।
୫	ପଦ୍ଧତି	• ପାରମ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ କ୍ରିୟା ଏବଂ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ଯୁକ୍ତି : ବିଷୟ ସହ ସୁପରିଚିତ ହେବା (ପାଠ୍ୟର ପଂଚ ଉପସ୍ଥାପନା) । • ଦଳଗତ କାର୍ଯ୍ୟ : ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶରେ ନିଜସ୍ୱ ଅଭିଜ୍ଞତା । • ଦଳଗତ କାର୍ଯ୍ୟ : କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକୁ ବୁଝିବା ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା କରିବାରେ ନିଜସ୍ୱ ଅଭିଜ୍ଞତା ।
୬	ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ	ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟର୍ସ ଏବଂ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀଗଣ

୩ ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ

ଦିନ	ଅଧିବେଶନ	ବିଷୟ
	ପଞ୍ଜିକରଣ	ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କ ଆଗମନ ଓ ପଞ୍ଜିକରଣ
	ସାଗତ	ଉତ୍ସାହନ, ପ୍ରଶିକ୍ଷଣର ପରିଚୟ ଏବଂ ବେସ୍ଲାଜନ ସଂଗ୍ରହକୁ ସାଗତ
୧	୧	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ପରିଚୟ
	୨	ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶରେ ଜଡ଼ିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର ସମୀକ୍ଷା ।
	୩	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ : ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ, ବଜାର ଯୋଜନା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ।
		ପରଦିନ ପାଇଁ ଯୋଜନା
		ପ୍ରଥମ ଦିନର ପୁନରୁଚ୍ଛି
୨	୪	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ : ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା
	୫	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ : ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଏବଂ ବିପଦ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା
	୬	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ : ମୁଖ୍ୟ ସାରାଂଶ , ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଲିଙ୍ଗ
	୭	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲଭାବରେ ବୁଝିବା । ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ କାମ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ।
		ରାତି କାମ ଏବଂ ପରଦିନ ପାଇଁ ଯୋଜନା
		ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନର ପୁନରୁଚ୍ଛି
୩	୮	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲ ଭାବରେ ବୁଝିବା : ଗୋଷ୍ଠୀଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥାପନା
	୯	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲ ଭାବରେ ବୁଝିବା : ଗୋଷ୍ଠୀଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥାପନା
	୧୦	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ନିବେଶ କରିବା- ଫଳ ଏବଂ ପନିପରିବା ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
	୧୧	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ମନୋନିବେଶ କରିବା- ଫଳ ଏବଂ ପନିପରିବା ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
		ପରଦିନ ପାଇଁ ଯୋଜନା
		ତୃତୀୟ ଦିନର ପୁନରୁଚ୍ଛି
୪	୧୨	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ମନୋନିବେଶ କରିବା- ମହ୍ୟତାଷ ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
	୧୩	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ମନୋନିବେଶ କରିବା- ମହ୍ୟତାଷ ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
	୧୪	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ : ବିସ୍ତୃତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
	୧୫	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ : ବିସ୍ତୃତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
		ପରଦିନ ପାଇଁ ଯୋଜନା
		ଚତୁର୍ଥ ଦିନର ପୁନରୁଚ୍ଛି
୫	୧୬	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ : ବିସ୍ତୃତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥାପନା
	୧୭	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକୁ ବୁଝିବା ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା
	୧୮	କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପାଇବା : ପ୍ରସ୍ତୁତି, ସମନ୍ୱୟ ଏବଂ ସତର୍କତା ଉପସଂହାର ଏବଂ ମତାମତ

ଠ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିତ୍ତଣୀ : କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ

ଅଧିବେଶନ - ୧

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ପରିଚୟ ।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ :

୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ଏକ ବୁଝାମଣା ବିକାଶ କରିବା
୨. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଶିଖିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ କରିବା ଲାଭ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେବା ।
୩. ଆଧାରଭୂତ ଢ଼ାଢ଼ାକୁ ବୁଝିବା ଯେଉଁଠିରେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକଶିତ ହୋଇଛି ।

ଅଧିବେଶନର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ :

୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ଧାରଣା ।
୨. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଏବଂ ବାହ୍ୟ ଉପଭୋକ୍ତା ।
୩. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ବାହ୍ୟ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଆବଶ୍ୟକତା ।
୪. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା କରିବାର ଲାଭ ।
୫. ଏକ ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସତନ୍ତ୍ର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ।
୬. ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶ ପାଇଁ ଆଧାର ଢ଼ାଢ଼ା ।

ସମୟ : ୯୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠା

କ୍ର.ସଂ.	ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୧	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ଧାରଣା	୨୦ ମିନିଟ୍	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି
୨	ମୁଖ୍ୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଏବଂ ବାହ୍ୟ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା	୧୦ ମିନିଟ୍	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି
୩	କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ବାହ୍ୟ ଓ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଆବଶ୍ୟକତା	୧୦ ମିନିଟ୍	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି
୪	କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକରିବାର ଲାଭ ।	୧୫ ମିନିଟ୍	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି
୫	ଏକ ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ	୧୫ ମିନିଟ୍	ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ କଥାବାରତା	ପରବର୍ତ୍ତୀ ଚାର୍ଟ, କାଗଜ ଓ ଷ୍ଟେଟ୍ ପେନ୍
୬	କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ବିକାଶ ଯୋଜନାର ଢ଼ାଢ଼ା ପ୍ରସ୍ତୁତି	୨୦ ମିନିଟ୍	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିନ୍ତଣୀ :

୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଧାରଣା

ଜଣେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ସଦସ୍ୟ କୃଷକଙ୍କ ଆୟରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବାକୁ କିମ୍ବା ସଦସ୍ୟ କୃଷକମାନେ ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରି ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଧିବେଶନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଯେ କୌଣସି କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଏକ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ପାରିବେ ଯାହା ସହିତ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ପରିଚିତ ଥିବେ କିମ୍ବା ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ପଚାରିପାରିବେ ଯେ ସେମାନଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଯୋଜନା କରୁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କରିଛି କି ନାହିଁ ପଚାରି ବୁଝିବେ । ଯଦି ହଁ , ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ପଚାରିବା ଉଚିତ ଯେ ସେମାନେ କିପରି ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଏବଂ ଯଦି ନୁହେଁ, ସେମାନେ କାହିଁକି ବ୍ୟବସାୟିକ ଉଦ୍ୟମ ସହିତ ଆଗକୁ ଯାଇ ନାହାଁନ୍ତି ।

ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରି, ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏପରି କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଉଚିତ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହା ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ କି ନାହିଁ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଠାରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ପଚାରିବେ ଯେ ବ୍ୟବସାୟ କାମ କରିବ କି ନାହିଁ ସେମାନେ କିପରି ଜାଣିବେ । ଏଠାରୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଆଲୋଚନାକୁ ଏପରି ଭାବରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବା ଉଚିତ ଯାହାକି ଏହାର ଚାହିଦା, ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ଆବଶ୍ୟକ ସମ୍ବଳ, ଆବଶ୍ୟକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଭିଡିଭୁମି ଇତ୍ୟାଦି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଆଣିବ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକୁ ସଂକ୍ଷେପରେ କରିବା ଉଚିତ । ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ ଯେଉଁଥିରେ ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଭାବରେ ବ୍ୟବସାୟ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପରୁ ଲାଭ କିମ୍ବା କ୍ଷତିକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱର ଆର୍ଥିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ସହିତ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଛି ।

ଅଧିକତ୍ତୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଧ୍ୟାୟ ୩ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚିତ୍ର – ୧ “ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା କ’ଣ” ଦେଖାଇବା ସଂଗେ ଏଥିରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସଂଜ୍ଞା ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ।

ସାଧାରଣତଃ ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟର ଏବଂ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀମାନେ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ଜାଣନ୍ତି କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଭାବରେ ଏହାକୁ ଏକ ଦଲିଲ ଆକାରରେ ରଖିବାର ସଂକଳ୍ପ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ଅବଗତ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସଂକଳ୍ପକୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବା ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଏହାର ଦଲିଲ ହୋଇଥିବା ଫର୍ମ ସହିତ ଆରାମଦାୟକ କରିବା ଉପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ରହିବା ଉଚିତ ।

ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସଚେତନ କରାଇବା ଉଚିତ ଯେ ସେମାନେ ଅନୌପଚାରିକ ଭାବରେ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଇବାରେ ଉପରୋକ୍ତ ସୂଚନା ଏବଂ ଜ୍ଞାନକୁ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଯଦି ସମାନ ସୂଚନା ନିଶ୍ଚିତ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଭାବରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇ ଦଲିଲଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ତେବେ ଏହା ଏକ ଜଣାଶୁଣା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା କୁହାଯିବ ।

୨. ମୁଖ୍ୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଏବଂ ବାହ୍ୟ ଉପଭୋକ୍ତା ଏବଂ ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ବାହ୍ୟ ଓ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ପଚାରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ସେମାନଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ କେବେ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ସହିତ କ’ଣ କରା ଯାଇଥିଲା ସେ ବିଷୟରେ ଅଣୀଦାର କରିବାକୁ କୁହନ୍ତୁ । କିଏ ସେହି ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିଛି ଏବଂ କାହିଁକି ।

ସମସ୍ତ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କୁ ପଚାରିବାରୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ‘ଡାଇଗ୍ରାମ୍ - ୨’ ସୂଚନା ପୁସ୍ତକର ଅଧ୍ୟାୟ ୩ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପଭୋକ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ଉଚିତ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକର ବାହ୍ୟ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଉପଭୋକ୍ତା କିଏ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ ।

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବ୍ୟବହାରର ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ମଧ୍ୟ ବାଣ୍ଟିବେ ବୋଲି ଆଶା କରା ଯାଉଛି । ଏଠାରେ

କେନ୍ଦ୍ରିତ (ଫୋକସ୍) ଲୋକମାନଙ୍କର ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ଆଣିବା ଉଚିତ , ଯେଉଁମାନେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ କେବଳ ଯୋଜନାର ଉପଲକ୍ଷତା ହେତୁ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି କିପରି ନିଆଯାଇପାରେ।

୧. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା କରିବାର ଲାଭ

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନା ଜାରି ରଖିବା ଓ ଏହି କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଲାଭ ଆଣିବା ଆବଶ୍ୟକ କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଥିଲା । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଉଦାହରଣ ବାଣ୍ଟିବା ଉଚିତ, ଯେଉଁମାନେ ସୁଯୋଗ ହରାଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି କାରଣ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ନାହିଁ ।

ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ନ ଥିବାରୁ କ୍ଷତି ଘଟିବାର ଲାଭ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା ବଂଚିବା ଉଚିତ ।

ଶେଷରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା କରିବାର ଲାଭକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରିବା ଉଚିତ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ଅଧ୍ୟାୟ ୩ ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଲାଭ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କହିବେ ।

୨. ଏକ ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ :

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କୁ ଏହାର କିଛି ପ୍ରାଚୀର ପତ୍ର ଦେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପତ୍ରର ଏକ ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଭୋଇଏ ମୁଖ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ କହିବା ଉଚିତ । ଉପଭୋକ୍ତାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘଟିଥିବା ଆଲୋଚନା, ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଲାଭ ଉପରେ ଆଧାର କରି ସେମାନଙ୍କୁ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଲେଖିବାକୁ କୁହାଯିବା ଉଚିତ । ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଚାର୍ଟ କାଗଜରେ ଏହାକୁ ଲେଖିବା ଉଚିତ ।

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏହାର ସମସ୍ତ ପତ୍ର ପଢ଼ିବା ଉଚିତ । ସମାନ ସ୍ଥାନରେ, ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଏକାଠି କରିବା ଏବଂ ବୋର୍ଡ଼ରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ସତ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ।

ତଥ୍ୟ ପୁସ୍ତକର ଅଧ୍ୟାୟ ୩ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଆଧାର କରିବା ଉଚିତ । ଏହାର ଫଳକରେ ଯୋଗଦାନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରିବେ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକମାନେ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଲିଖନଗୁଡ଼ିକ ଅପସାରଣ କରିବା ଉଚିତ । ଏବଂ ଏକ ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଅତିମ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ ।

୩. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ବିକାଶ ଢ଼ାଢ଼ା :

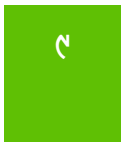
ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଚିତ୍ର ୪ 'ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶ ପାଇଁ ଗଠନ ଢ଼ାଢ଼ା' ଦେଖାଇବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହାକୁ ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ସହିତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ । ଏହି ଢ଼ାଢ଼ାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ କିପରି ଏହାର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲା ତାହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଉଦାହରଣ ମଧ୍ୟ ଦେବା ଉଚିତ ଯାହା ଏହି ଢ଼ାଢ଼ାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିନାହିଁ ଏବଂ ଉଭୟ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଫଳାଫଳରେ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିବା ଉଚିତ ।

ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ :

ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିତ୍ରଣରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଠାରେ ସେମାନେ ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ ।

ଅଭ୍ୟାସ / ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ :

୧. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ - ଏକ ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ : (୩ ମିନିଟ)

ଯୋଗଦାନକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏହାର କିଛି ପତ୍ର ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ପୋଷ୍ଟରେ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଲେଖିବାକୁ କୁହାଯିବ । ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ଏହା କରିବା ଉଚିତ । ଏକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଲେଖିବା ସମାପ୍ତ ହେବା ମାତ୍ରେ ଏହାକୁ ପତ୍ର ଛାପା କାଗଜରେ ଲେପନ କରିବେ । ସମଗ୍ର ଅଭ୍ୟାସ ଣା ମିନିଟ ମଧ୍ୟରେ ଶେଷ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ :

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ତାଲିମ ପାଇଁ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପଢନ୍ତୁ ।

୦ ଅଧ୍ୟାୟ – ୩ର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଏବଂ

୦ ଅଧ୍ୟାୟ – ୪ର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶ ପାଇଁ ୪.୧ ଢ଼ାଢ଼ା : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ ।

ଅଧିବେଶନ - ୨

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା : ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶରେ ଜଡ଼ିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର ସମୀକ୍ଷା ।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ :

- ୧. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶରେ ଜଡ଼ିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବା ।
- ୨. ଏକ ବିସ୍ତୃତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସମୀକ୍ଷା ପାଇବା ।
- ୩. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ସଂକ୍ଷୀପ୍ତ ଜୀବନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ' ବିଭାଗକୁ ବୁଝିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ କଣ ଏବଂ କେମିତି ଲେଖିବା ଶିଖିବା ।
- ୪. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରୁଥିବା ଆଧାରକୁ ବୁଝିବା ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ବିଶ୍ଳେଷଣ ସହିତ ଏହାକୁ କିପରି ଲିଙ୍କ କରାଯିବ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଧାରଣା ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଓ ଶିଖିବେ ।

ଅଧିବେଶନର ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ :

- ୧. ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶ ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ପ୍ରମୁଖ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଛି ।
 - ୨. ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ।
 - ୩. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ : କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ସଂକ୍ଷୀପ୍ତ ଜୀବନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।
 - ୪. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ : କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରୁଥିବା ଢ଼ାଢ଼ା ।
- କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଦର୍ଶନ, ମିଶନ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଶୀଘ୍ର / ବଜାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ।

ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳ ବିଶ୍ଳେଷଣ ।

କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଚି ବିଶ୍ଳେଷଣ ।

ସମୟ : ୯୦ ମିନିଟ୍

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ତିଠା

ବିଷୟବସ୍ତୁ	ସମୟ	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୧ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶ ଏବଂ ପ୍ରମୁଖ ପଦକ୍ଷେପ ଅନୁସରଣ	୨୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି
୨ ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ	୧୫ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି
୩ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ - କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବୃତ୍ତାନ୍ତ	୧୫ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି
୪ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ - କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧୁତ ଢାଞ୍ଚା	୪୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ, ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ଦଳଗତ ପ୍ରୟୋଗ	ପିପିଟି, କାର୍ଯ୍ୟପତ୍ର, ଚାର୍ଟ ପେପର, ଷ୍ଟେର୍ କଲମ

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିସ୍ତଣୀ:

୧. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟର ବିକାଶ ଏବଂ ପ୍ରମୁଖ ପଦକ୍ଷେପମାନ

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟାର କ୍ରମରେ ଏବଂ ଏହାର ଫଳାଫଳଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଦଲିଲକୃତ ହୋଇଛି । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ 'ଚିତ୍ର-୫ : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା' ଦେଖାଇବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ । ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏକ ଦୀର୍ଘ ଏବଂ ଯୋଗଦାନକାରୀ ପ୍ରୟୋଗ, ଯେଉଁଠାରେ ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟରସ୍, ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ, କର୍ମଚାରୀ ଆଧାରିତ ବ୍ୟବସାୟ ସଂଗଠନ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦକ ପ୍ରତିନିଧି (ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ) ସର୍ବେକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ଅନୁସଂଧାନର ଫଳାଫଳ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି ଏବଂ ଆଗକୁ ପଛକୁ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଏହି ଆଗ ପଛ ଆଲୋଚନା ପରେ ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟରସ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଏ, ଏବଂ ତାପରେ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଚାଲିଯାଏ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏହିପରି କରିବାର ମହତ୍ତ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା ଉଚିତ । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକ ଅଧ୍ୟାୟ - ୪ ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ଉପରେ ଲେଖା ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ।

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଏକ ବୈଷୟିକ ଦସ୍ତାବିଜ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟରସ୍ ଓ ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀମାନେ ଦଲିଲକୁ ଦେଖିବା ଏବଂ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ଭିତ୍ତିହୀନ ଭାବେ ଏବଂ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଥାଏ । ତେଣୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ବିଭିନ୍ନ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଦୂର କରିବାରେ ପ୍ରମୁଖ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଉଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ସମଗ୍ର ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସେମାନଙ୍କର ଯୋଗଦାନର କାରଣ ଏବଂ ମହତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇବା ଏବଂ ଆଲୋଚନାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ।

୨. ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ।

ଏଠାରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ କେବଳ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକର ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ । ସେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହିତ ସଂଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଯୋଜନା କିପରି କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହା କିପରି ଦସ୍ତାବିଜ ହୋଇଛି ତାହା ବୁଝାଇବା ଉଚିତ । ଯଦିଓ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ସାର୍ବଜନ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିକୃତି ଚିତ୍ରା କରାଯାଏ ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଏ ।

ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଶେଷ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଏହା ଦଲିଲ ହୋଇଛି ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ପୂର୍ବ ବିଭାଗର ଏକ ଅଂଶ ଅଟେ । ଏହି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମାନ ପ୍ରକାରର ପାର୍ଥକ୍ୟର କାରଣ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ସେମାନଙ୍କୁ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ଏବଂ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହିତ ଦୃଢ଼ରେ ନ ଯାଇ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶରେ ବୈଷୟିକ ସଂସ୍ଥାକୁ ସହାୟତା କରିବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏଥିପାଇଁ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକର ଅଧ୍ୟାୟ -୪ରୁ 'ଚିତ୍ର-୬ : ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ' ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ।

୩. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ: କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ସଂକ୍ଷୀପ୍ତ ଜୀବନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପାଦାନକୁ ବିଷ୍ଣୁତ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପ୍ରୋଫାଇଲ ସହିତ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ପୁନର୍ବାର ଏହା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି / ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ଉଚିତ ଯେ ଯଦିଓ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ପ୍ରଥମେ ଦେଖାଯାଏ , ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ସମାପ୍ତ ହେବାପରେ ଏହା ଶେଷରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ କାରଣ ଏହା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସାରାଂଶ ଅଟେ । ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶ ଏଠାରେ ଶେଷରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ । କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ସଂକ୍ଷୀପ୍ତ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କ'ଣ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପ୍ରୋଫାଇଲରେ କାହିଁକି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ? ପ୍ରଶିକ୍ଷକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପ୍ରୋଫାଇଲ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ଏହା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର କାରଣ ଯୋଡ଼ି ଆଲୋଚନାକୁ ସଂକ୍ଷୀପ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ।

ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରସଂଗଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଉଚିତ ଯାହାକି କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପ୍ରୋଫାଇଲରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା - ୧ : ଚିନାବାଦାମରୁ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପ୍ରୋଫାଇଲ କିପରି ଲେଖାଯିବ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ ।

୪. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ : କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରୁଥିବା ଢାଞ୍ଚା

ଏହି ଅଂଶରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ରହିବା ଉଚିତ ଯେ, କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟିକ ଧାରଣା ଏବଂ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ , ବୃତ୍ତି, ଲକ୍ଷ ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାର କରି ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା ବିଷୟରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେବାକୁ ଯାଉଛି । ବଜାର /ଶିଳ୍ପ ଏହା ପରିଚାଳନା କରିବ । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ଏହାର ଏସ୍. ଡବ୍ଲୁ ଓ ଚି ବିଶ୍ଳେଷଣ । ଏସବୁ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଆନ୍ତରାଣ ସଂପର୍କ ରହିଛି ।

ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଦର୍ଶନ, ବୃତ୍ତି, ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଏହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ରଣନୀତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ଏହି କୌଶଳଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ବାଟ ଦେଖାଏ । ଉଦାହରଣ ସରୂପ, ଯଦି ରୋଜଗାରର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ରଣନୀତି ହେଉଛି, ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟବସାୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବ । ସେହିପରି ରଣନୀତି ବିପଦକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ଯାଉଛି, ତେବେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବୀମାକୁ ଆସିବ, ତେଣୁ ଏହାର ରଣନୀତି ଉପରେ ଆଧାର କରି, କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବଜାର / ଶିଳ୍ପ ଉପରେ ଶକ୍ତା ନ୍ୟୁନ କରେ , ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବିଷୟରେ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ କରେ, ଚାହିଦା, ମୂଲ୍ୟ, ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରେ । ଶିଳ୍ପ ବିଶ୍ଳେଷଣ ସୁଯୋଗ ସହିତ ବିପଦକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରେ । କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ମୁଖ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ / ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା

ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ସୁଯୋଗକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ଏହା ଉପରେ ଆଧାର କରି ଏବଂ ଏଫ୍ପିଓ ପ୍ରୋଫାଇଲ, କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଏସ୍ ଡବ୍ଲୁ ଓ ଟି ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇ ଥାଏ । ଏହା କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନକୁ ଏକ କିମ୍ବା ଦୁଇଟି ବ୍ୟବସାୟିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ଉପରେ ନ୍ୟୁନତମ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ଯାହା ଏହାର ଶକ୍ତି , ଦୁର୍ବଳତା ଏବଂ ବାହ୍ୟ ପରିବେଶରେ ସୁଯୋଗ ଏବଂ ବିପଦ ଉପରେ ଆଧାର କରି ନିଆଯାଇପାରେ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ହେଉଛି ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ଚିହ୍ନଟ କରିଥିବା ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପର ବୃହତ୍ ଚିତ୍ର (ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ତଥା ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ) ଏବଂ ପ୍ରଭାବ ଜଣାଇବେ ।

କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ପ୍ରବୃତ୍ତି ହେଉଛି , କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ସେମାନେ ଅନୁମାନ କରନ୍ତି ଯେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ଉତ୍ପାଦକୁ ସହଜରେ ବିକ୍ରୟ କରିବାକୁ ସମର୍ଥନ ହେବ କିମ୍ବା କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ଯାହା ପ୍ରଦାନ କରୁଛି ତାହା ବଜାର କିଣିବ । କଠୋର ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ବଜାର ସର୍ବଦା ଚିନ୍ତା ଉପାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ତେଣୁ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବଜାର କିମ୍ବା ଶିଳ୍ପକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବୁଝିବା ଏବଂ ସେଥିରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହାର ଶକ୍ତି ଏବଂ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ମାପିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏହାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ଉଚିତ ଯଦ୍ୱାରା ଯୋଗଦାନକାରୀମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ସଚେତନ ହେବେ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟର ଏହି ବିଭାଗକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅଭିଧାନ କରି ସାକାର କରିବେ ।

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଧ୍ୟାୟ ୪ ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରୁଥିବା ଆଧାରକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଚିନାବାଦୀମାନେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହାକୁ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଷ୍ଠିକୁ ଏହା ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ୨୦ ମିନିଟ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ।

ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ

ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିପ୍ପଣୀରେ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରା ଯାଇଛି ।

ଅଭ୍ୟାସ / ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ

୧. ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ – କ ଖ ଗ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ୨୦୧୫ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଗତ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଧରି ଦ୍ରବ୍ୟ କାରବାରରେ ଜଡ଼ିତ ଥିଲା । ଗତ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବାର୍ଷିକ କାରବାର ୧୦୦ ନିୟୁତ, ୧୪୫ ନିୟୁତ ଏବଂ ୨୦୦ ନିୟୁତ ଟଙ୍କାରେ ଥିଲା । ପ୍ରଥମ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ କ୍ଷତି ସହିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଗତ ଦୁଇ ବର୍ଷ ଧରି ଏହା ଲାଭ କରି ଆସୁଛି । ସମୁଦାୟ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଅଂଶଧନ ହେଉଛି ଟ. ୨୦,୦୦,୦୦୦ ଏବଂ ଏହାର ୧୦୦୦ ସଦସ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ଚାଷୀଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଫସଲ ହେଉଛି ପିଆଜ ଏବଂ ଗହମ । କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ଏହାର ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଯୋଜନା କରୁଛି ଯାହା ଦ୍ୱାରା କୃଷକମାନେ ଏଥିରୁ ଏକ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଆୟ କରିପାରିବେ ।

ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନକୁ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତୁ :

ସମର୍ଥନ		ତୁମର ଧାରଣା
କ	ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତୁ	
	ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତୁ	
	ଲକ୍ଷ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତୁ	
	କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତୁ	
ଖ	କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ରଣନୀତି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତୁ	

ଗ	ବଜାର ବିଶ୍ଳେଷଣ (ପିଆଜ କିମ୍ବା ଗହମ ଗୋଟିଏ ଫସଲ ବାଛିବୁ ।)	
	ମନୋନୀତ ଫସଲର ଚାହିଦା ଏବଂ ଉପଭୋକ୍ତା	
ଘ	ମନୋନୀତ ଫସଲର ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ବିଶ୍ଳେଷଣ	
	ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ	
	ହସ୍ତକ୍ଷେପର ସ୍ଥାନ ଚିହ୍ନଟ	
ଙ	କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଏସ୍ ଡବ୍ଲୁ ଓ ଟି ବିଶ୍ଳେଷଣ	
	ଶକ୍ତି	
	ଦୁର୍ବଳତା	
	ସୁଯୋଗ	
	ଧମକ	
ଚ	ବ୍ୟବସାୟ ଚିନ୍ତାଧାରା	

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ପୁସ୍ତକକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଡବ୍ଲୁ ପି ଏସ୍ ୧ ପଢନ୍ତୁ ।

୧. ଅଧ୍ୟାୟ-୪ : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ
- ୧.୨ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା / ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶରେ ଜଡ଼ିତ ପଦକ୍ଷେପ ।
- ୧.୩ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ
- ୧.୪ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ ବିଷୟ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ
୨. ଅଧ୍ୟାୟ-୫: ନମୁନା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
- ୧.୧ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା- ୧ : ଚିନାବାଦାମ

ଅତିରିକ୍ତ ପଠନ :

୧. ଭାରତରେ କୃଷି ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା: ଆଶା ଏବଂ ଆହ୍ୱାନ

http://www.cuts-citee.org/pdf/Agricultural_Value_Chains_in_India_Prospects_and_Challenges.pdf

ଅଧିବେଶନ - ୩

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ: ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା, ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ, ବଜାର ଯୋଜନା ଏବଂ ଯୋଜନା ପ୍ରଣାଳୀ

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ :

୧. ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଅଧିକ ଉପାଦାନକୁ ବୁଝିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଏହି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କ’ଣ ଏବଂ କିପରି ଲେଖିବା ଶିଖିବା ।

ଅଧିବେଶନର ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ:

୨. ବ୍ୟବସାୟ ଧାରଣା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା- ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ।
୩. ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ- ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ।

୪. ବଜାର ଯୋଜନା - ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ।

୫. ଯୋଜନା ପ୍ରଣାଳୀ - ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ।

ସମୟ: ୯୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠା:

କ୍ର. ସଂଖ୍ୟା	ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୧	ବ୍ୟବସାୟ ଧାରଣା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା	୨୫ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ, ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭ୍ୟାସ	ପି. ପି.ଟି, କାଗଜ, କଲମ
୨	ବଜାର ଗବେଷଣା	୨୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ, ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି. ପି.ଟି
୩	ବଜାର ଯୋଜନା	୨୫ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ, ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି. ପି.ଟି
୪	ଯୋଜନା ପ୍ରଣାଳୀ	୨୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ, ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି. ପି.ଟି

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିଠିପତ୍ର :

ଏଠାରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଚାରୋଟି ଉପାଦାନକୁ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଧ୍ୟାୟ ୪ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିଷୟ ବସ୍ତୁକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ଅଧ୍ୟାୟ ୫ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବାଦାମ ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉଦାହରଣ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ।

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବ୍ୟବସାୟିକ ଧାରଣା ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ଏହାକୁ ଚୟନ କରିବା ଉଚିତ । ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ବିଷୟରେ ଲେଖାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରମୁଖ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ । ବାଦାମ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉଦାହରଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏହାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସଚେତନ କରିବା ଉଚିତ ଯେ ବ୍ୟବସାୟ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତିକୃତି ହେଉଛି ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ । ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବ୍ୟବସାୟିକ ଧାରାର ରାଜସ୍ୱ ନମୁନାକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ନିବେଶକ ଏବଂ ବ୍ୟାଙ୍କଗୁଡ଼ିକ ଏହାକୁ ପଢନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣାନ୍ୱୟ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ 'କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା: ଚିତ୍ର ୯' ଦେଖାଇ ଏହାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା ବିଷୟରେ ଲେଖିବା ପାଇଁ ଯା'ତ ତାଲିକା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଚିନାବାଦାମ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉଦାହରଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ । ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ପି ପି ଟି ରେ ଅଭ୍ୟାସ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଉଚିତ (ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି) ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କୁହନ୍ତୁ । ଅନ୍ୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କ ସହିତ ସେମାନେ କରିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ତିନି କିମ୍ବା ଚାରିଜଣ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କୁ ପଚାରିବା ଉଚିତ । ସେମାନେ ଏହାକୁ ଅଣୀଦାର କରୁଥିବାବେଳେ, ବ୍ୟବସାୟ ମଡେଲକୁ ଅଧିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏଥିରେ ଯୋଗଦାନ କରିବା ଉଚିତ ।

ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କ ସହିତ ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ ପ୍ରସଂଗ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ । ବଜାର ଅନୁସଂଧାନରେ ଜଡ଼ିତ ଆବଶ୍ୟକତା, ଗୁରୁତ୍ୱ, ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ଅଧିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ ।

ସାଧାରଣତଃ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକ ବଜାର ସର୍ବେକ୍ଷଣରେ ବହୁ ସମୟ ଏବଂ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଥିଲେ । ତଥାପି ତଥ୍ୟ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ବଳ ନାହିଁ । ତେଣୁ ବଜାର ଯୋଜନାରେ ଏହି ବିଶ୍ଳେଷଣର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ଉଚିତ । ବିଶ୍ଳେଷଣ ବଜାରର ଏକ ସ୍ୱଳ୍ପ ଚିତ୍ର ଦେବା ଉଚିତ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ସର୍ବାଧିକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବଜାର ବିଭାଗ, ଗ୍ରାହକଙ୍କ ପ୍ରୋଫାଇଲ ଏବଂ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବୃତ୍ତାନ୍ତର ବିବରଣୀ ସୂଚାଇବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କାରାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଉଚିତ ଏହାକୁ ଅଧିକ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ଚିନାବାଦାମ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉଦାହରଣକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଉଚିତ । ଶେଷରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଉପରେ ଆଧାର କରି ବଜାର, ବଜାର ବିଭାଗ, ଗ୍ରାହକ ଏବଂ ପ୍ରତିଯୋଗୀମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଲେଖିବାକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଯାତ ତାଲିକା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭାଗରେ, ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ ଏବଂ ମାର୍କେଟିଂ ଯୋଜନା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସଂଯୋଗକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ । ବଜାର ଅନୁସଂଧାନର ଫଳାଫଳ ଉପରେ ଆଧାର କରି କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଅନ୍ତୁ । ପୂର୍ବ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଏକ ଚିତ୍ରଣୀରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଅଧିକାଂଶ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ଉତ୍ପାଦ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତି । କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ପାଦରୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବଜାର କ'ଣ କିଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ କିମ୍ବା କିଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ସେଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ । ଏଠାରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏହି ବଜାର କୈତ୍ରିକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ବୁଝିବା ଉଚିତ । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବ୍ୟବସାୟର ସଫଳତା ଏବଂ ବିଫଳତାର ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ଦେବା ଉଚିତ, ବିଶେଷ କରି କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ କିମ୍ବା ସାମୂହିକରୁ । ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବଜାର ମିଶ୍ରଣ ଉପରେ ଆଧାର କରି ବଜାର କୌଶଳ (ସାଧାରଣତଃ ୪ଟି ଜଂରାଜୀ ପି ର ଓଡ଼ିଆ ଯଥା- ଉତ୍ପାଦ, ମୂଲ୍ୟ, ସ୍ଥାନ ଓ ବିକ୍ରିବୃତ୍ତି ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା) ଏବଂ ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ ଉପରେ ଆଧାର କରି କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବଜାର ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ବଂଚିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ସହିତ ଚିନାବାଦାମର ଉଦାହରଣକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ ।

ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଯୋଜନା, ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଏକ ବିସ୍ତୃତ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ଲାଭ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଚିନାବାଦାମର ଉଦାହରଣ ସହିତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ । ଅଧିକନ୍ତୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ପି ପି ଟିରେ ଅଭ୍ୟାସ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଉଚିତ (ଅଭ୍ୟାସ – ୨ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି) ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କୁହନ୍ତୁ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଜଣେ କିମ୍ବା ଦୁଇଜଣ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ କହିବା ଉଚିତ । ସେମାନେ ଏହାକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରୁଥିବାବେଳେ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଯୋଜନାକୁ ଅଧିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏଥିରେ ଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ ।

ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ:

- ୧. ଆପଣଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟିକ ଧାରଣା କ'ଣ ? ତୁମର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ଏହାକୁ କିପରି ବାଛିଲା ?
- ୨. ସେହି ବ୍ୟବସାୟିକ ଧାରଣା ଚୟନ କରିବାର କାରଣଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ଥିଲା ?
- ୩. ଆପଣଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ କିପରି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କଲା ଯେ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସା/ ଧାରଣା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ?
- ୪. ଆପଣଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବଜାରକୁ ସର୍ବେକ୍ଷଣ କରିଛି କି ? ଆପଣ କିପରି ସର୍ତ୍ତେ କଲେ ?
- ୫. ସର୍ତ୍ତେ ହେବା ପରେ, ଆପଣଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ତଥ୍ୟ ସହିତ କ'ଣ କଲା ?
- ୬. ଏହା କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନକୁ କିପରି ସାହାଯ୍ୟ କଲା ? ଆପଣ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସା/ ଯୋଜନାରେ ଅଭିଆର କରିଛନ୍ତି କି ଏବଂ କିପରି ?
- ୭. ଯଦି ଏହା ସାହାଯ୍ୟ ନକରେ, ଭିନ୍ନ ଭାବରେ କ'ଣ କରା ଯାଇଥାନ୍ତା ?

୮. ଶ୍ରେଣୀ ଗୃହରେ ହୋଇଥିବା ଆଲୋଚନା ଉପରେ ଆଧାର କରି ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବଜାର ଅନୁସଂଧାନର ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ଆଣିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବଜାର ଅନୁସଂଧାନର ଲାଭ କରିବା ଏବଂ ନକରିବା ପ୍ରମୁଖ ଲକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଉଚିତ ।

ଅଭ୍ୟାସ / ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ :

୧. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭ୍ୟାସ – ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା

ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ସଂପୃକ୍ତ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ମନେ ରଖିବାକୁ /ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା କାଗଜରେ ଆଙ୍କିବାକୁ କୁହାଁତୁ ।

୨. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାୟାମ – କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା

ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ କୁହନ୍ତୁ ଯାହା ସେମାନେ ପୂର୍ବ ଅଭ୍ୟାସରେ ଆକିଥିଲେ । କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଯୋଜନାରେ କ୍ରୟ ନିୟମ ଏବଂ ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

କ) କ୍ରୟପାଇଁ ନିୟମ

ଚିକିତ୍ସିତ ବିଷୟ		ନିୟମ
୧	ସଂଗ୍ରହ କେନ୍ଦ୍ରପାଇଁ ସମୟ	
୨	ଗୁଣବତ୍ତା ପରିମାପ	
୩	ଦେୟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ	
୪	ଫେରସ୍ତ ନୀତି	
୫	ଅଣ ସଦସ୍ୟଙ୍କଠାରୁ କ୍ରୟ ପାଇଁ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ	

ଖ) କ୍ରୟ ଯୋଜନା

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟ		ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟ
୧	ଦ୍ରବ୍ୟ	
୨	ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ	
୩	ପରିବାର ସଂଖ୍ୟା	
୪	ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନ	
୫	ବିକ୍ରିଯୋଗ୍ୟ ବଳକା	
୬	ମାସର କ୍ରୟ	
୭	ଆବଶ୍ୟକ ଶ୍ରମ	
୮	ଯାନ	
୯	ସଂଗ୍ରହ କେନ୍ଦ୍ର	
୧୦	ସଂରକ୍ଷଣ ସ୍ଥାନ	
୧୧	ଉପକରଣ	
୧୨	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବହାରଯୋଗ୍ୟ	
୧୩	ଚଳନ୍ତି ପୁଞ୍ଜି	
୧୪	ଆଉ କିଛି	

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ:

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପଢନ୍ତୁ।

୧. ଅଧ୍ୟାୟ- ୪: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ

୪.୪ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ବିସ୍ତୃତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ।

ଅଧ୍ୟାୟ-୫: ନମୁନା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା

୫.୧ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା- ୧: ଚିନାବାଦାମା।

ଅଧିବେଶନ - ୪
ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ: ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

୧. ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଅଧିକ ଉପାଦାନକୁ ବୁଝିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଏହି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କ’ଣ ଏବଂ କିପରି ଲେଖିବା ଶିଖିବା।

ଅଧିବେଶନର ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ।

୧. ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା- ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା

୨. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା – ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା

ସମୟ ୯୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠା:

ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଦରକାରୀ ସାମଗ୍ରୀ
୧ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା	୨୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ସୂଚନା ପୁସ୍ତିକା
୨ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା - ଅନୁମାନ	୧୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ସୂଚନା ପୁସ୍ତିକା
୩ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା - ଖର୍ଚ୍ଚ	୧୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ସୂଚନା ପୁସ୍ତିକା
୪ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା - ମୂଲ୍ୟନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଅବନତି	୧୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ସୂଚନା ପୁସ୍ତିକା
୫ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା - ରାଜସ୍ୱ	୧୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ସୂଚନା ପୁସ୍ତିକା
୬ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା - ଅଭ୍ୟାସ	୨୦ ମିନିଟ	ଛୋଟ - ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ	ଚାର୍ଟ କାଗଜ, ସ୍କେଚ କଲମ, କ୍ଲିପ, ଅଠା ଟେପ ଏବଂ ବୋର୍ଡ

ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ବିସ୍ତୃତ ଚିନ୍ତା:

ମାନବ ସମ୍ବଳ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବଳ ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟର ବଂଚିବା ଏବଂ ବଂଚିବା ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ଜରୁରୀ କାରଣ ଏବଂ ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମାନ । ତେଣୁ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବଳ ପାଇଁ ଯୋଜନା କରିବା ଏବଂ ଏହି ଦୁଇଟି ଉତ୍ପାଦକୁ ସ୍ଥାନିତ କରିବା ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ମାନବ ସମ୍ବଳ ଉପାଦାନ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏବଂ ବୁଝିବା ସହଜ ଅଟେ । ତଥାପି ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା ହିସାବ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯାହା ଅଧିକାଂଶ ଲୋକପାଇଁ ସହଜ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ବୁଝାଇବାକୁ ଅଧିକ ସମୟ ଦେବା ଉଚିତ ।

ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନାର ଅର୍ଥ, ବ୍ୟବସାୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ଏହାର ଭୂମିକା ଏବଂ ବୋର୍ଡ଼ରେ ସଠିକ ଲୋକ ରହିବାର ଲାଭ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ଯେଉଁଠାରେ ମାନବ ସମ୍ବଳ ହେତୁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ସଫଳ କିମ୍ବା ବିଫଳ ହୋଇଛି । ଏହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ମାନବ ସମ୍ବଳ ସହିତ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ବଂଚିବାକୁ ଏବଂ ଏହାକୁ ଅଧିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ଚିନାବାଦୀମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉଦାହରଣକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଉଚିତ ।

ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଉପାଦାନକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ, ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଚିନାବାଦୀମାନଙ୍କର ଉଦାହରଣ ନେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ ।

ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଉପରେ ଏହି ଅଧିବେଶନରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅନୁମାନ, ବ୍ୟୟ, ମୂଲ୍ୟନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ଅବନତି, ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ବିଗିଡ଼ିବା ବିନ୍ଦୁ ପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ । ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଏହାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟର ସଫଳତା ପାଇଁ ଏହାକୁ ପୁଂଖାନୁପୁଂଖ ସମୀକ୍ଷା କରିବାର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ବିଷୟରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ଏବଂ ତୁଟି ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ଯାହାକି ଲୋକମାନେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଧ୍ୟାନ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଗଣିବାରେ କରନ୍ତି ।

ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଚାରିରୁ ଛଅ ଜଣ ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠିରେ ବିଭକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କହିବା ଉଚିତ । ଏଥିପାଇଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ / ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ହିସାବ କରିବା ଉଚିତ । ଏହାପାଇଁ ଫର୍ମ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶା ଯାଇଛି । ଏହି ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏକ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ସହିତ ପରିଚିତ କରାଇବା ।

ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ:

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଉଚିତ ଯଦ୍ୱାରା ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପାଦାନର ଅଧିକ ଅନୁସଂଧାନକୁ ଦର୍ଶାଇବ । ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା ସଂପର୍କିତ ଏବଂ କର କିମ୍ବା କରନାହିଁ ଯାହା ବ୍ୟବସାୟର ସଫଳତା କିମ୍ବା ବିଫଳତାକୁ ସେମାନଙ୍କର ସଂପୃକ୍ତ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପଚାରିବା ଉଚିତ ।

ଅଭ୍ୟାସ / ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ:

୧. ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟର ହିସାବ - ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅନୁମାନ କରିବା ଉଚିତ ଯେ ସେମାନେ ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟର ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଯୋଜନା କରୁଛନ୍ତି । ଗୋଷ୍ଠୀ ଏକ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଉଚିତ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ / ଖର୍ଚ୍ଚ

ଲେଖିବା ଉଚିତ ଯାହାକି କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ / ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ହେବ । ଗୋଷ୍ଠୀ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିପାରିବ ଏବଂ ତା'ପରେ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଥରେ କିମ୍ବା ବାରମ୍ବାର ଖର୍ଚ୍ଚ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରି ପାରିବ । ଗୋଷ୍ଠୀ ସେହି ମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତୁର ଏକକକୁ ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଗଣନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ତାଡ଼ପରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତା ଉପରେ ଆଧାର କରି ଖର୍ଚ୍ଚ ଲେଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ ଗଣନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

	ଦ୍ରବ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ	ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରକାର *	ଏକକ ମୂଲ୍ୟ	ଏକକ ବର୍ଣ୍ଣନା	ପ୍ରସ୍ତୁତି ମୂଲ୍ୟ	ସମୁଦାୟ
୧						
୨						
୩						
୪						
୫						
୬						
୭						
୮						
	ସମୁଦାୟ					

* (ଗୋଟିଏ ସମୟ (ଓ.ଟି) ବା ପରିଚାଳନା (ଆର୍) ସହିତ ପୁନରାବୃତ୍ତି

୨. ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ଖର୍ଚ୍ଚର ପୃଥକ କରଣ - ପୂର୍ବ ଅଭ୍ୟାସରେ ମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତୁର ତାଲିକାକୁ ଅନୁସରଣ କରି, ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତ ଏକକାଳୀନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ବାରମ୍ବାର ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ପୃଥକ ଭାବରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ । ଏହା ହେଉଛି ପୁଞ୍ଜି ବିନିଯୋଗ (ଏକ ସମୟ ମୂଲ୍ୟ) ଏବଂ ଅପରେଟିଂ ଖର୍ଚ୍ଚ (ବାରମ୍ବାର ମୂଲ୍ୟ) ଅଲଗା କରିବା । ଲାଭ ହିସାବ କରିବାକୁ ବାରମ୍ବାର ଖର୍ଚ୍ଚ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ।

	ଏକ - ସମୟ ମୂଲ୍ୟ	ପରିମାଣ	ବାରମ୍ବାର ମୂଲ୍ୟ	ପରିମାଣ

୩. ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ (ରେଭିନ୍ୟୁ)ର ଗଣନା - ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଷ୍ଠୀ ସେମାନେ ବାଛିଥିବା ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱର ଉତ୍ତର ଲେଖିବା ଉଚିତ । ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟ ରାଜସ୍ୱ ଉତ୍ତର, ଏହାର ଏକକ / ପରିମାଣ ଏକ ବର୍ଷରେ, ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ଏହାର ସମୁଦାୟ ଗଣନା କରିବା ଉଚିତ ।

କ୍ରମ୍ୟ / ରାଜସ୍ୱ କ୍ରମ୍ୟ	ପରିମାଣ (ଏକ୍ସ)	ମୂଲ୍ୟ (ଓଲ)	ସମୁଦାୟ (= ଏକ୍ସ ଓଲ)
୧			
୨			
୩			
୪			
	ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ		

୪. ପରିସ୍ଥିତି ବିଗଢ଼ିବା ବିଂଦୁ (ବ୍ରେକ୍ ଇଉନ୍ ପଏଣ୍ଟ) ଗଣନା- ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିଜ ନିଜ ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ପରିସ୍ଥିତି ବିଗଢ଼ିବା ବିଂଦୁ ଗଣନା କରିବା ଉଚିତ ।

୪.୧ ଯୁନିଟ୍ ପିଛା ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ମୂଲ୍ୟ ଗଣନା ।

ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ	ପରିମାଣ
କ ସମୁଦାୟ ପୁନରାବୃତ୍ତି ମୂଲ୍ୟ (ଶୀର୍ଷକ-୨, ଉପରେ)	
ଖ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ବିକ୍ରି ହୋଇଥିବା ମୋଟ ପରିମାଣ (ଶୀର୍ଷକ-୩, ଉପରେ)	
ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ମୂଲ୍ୟ/ଏକକ (ସୂଚନା = କ/ଖ)	

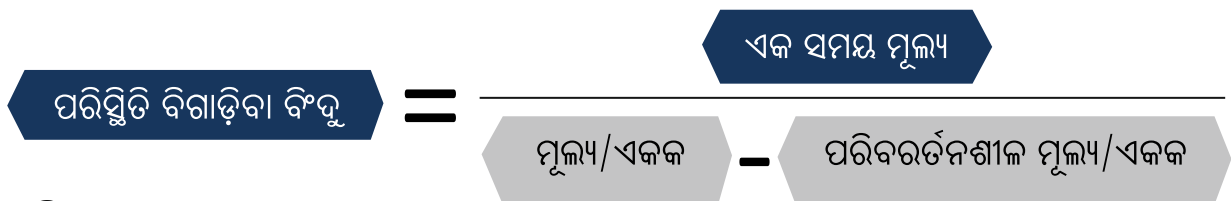
୪.୨ ଯୁନିଟ୍ ପିଛା ମୂଲ୍ୟ ଗଣନା ।

ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ	ପରିମାଣ
ଗ ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ (ଶୀର୍ଷକ- ୩, ଉପରେ)	
ଘ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ବିକ୍ରି ହୋଇଥିବା ମୋଟ ପରିମାଣ (ଶୀର୍ଷକ-୩, ଉପରେ)	
ମୂଲ୍ୟ/ଏକକ (ସୂଚନା = ଗ/ଘ)	

୪.୩ ସ୍ଥିର ମୂଲ୍ୟ ଗଣନା

ସ୍ଥିର ମୂଲ୍ୟ = ସମୁଦାୟ ଏକ ସମୟ ମୂଲ୍ୟ (ଶୀର୍ଷକ-୨, ଉପରେ)

୧.୪ ପରିସ୍ଥିତି ବିଗଢ଼ିବା ବିଂଦୁ (ବି ଇ ପି)/ଏକକ

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ:

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତିକାକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପଢନ୍ତୁ ।

୧. ଅଧ୍ୟାୟ-୪: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ

୪.୪ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ବିସ୍ତୃତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ

୨. ଅଧ୍ୟାୟ-୫: ନମୁନା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା

୫.୧ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା-୧: ଚିନାବାଦାନ ।

ଅଧିବେଶନ - ୫

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ: ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ଏବଂ ବିପଦ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା ।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

୧. ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଆର୍ଥିକ ଉପାଦାନକୁ ବୁଝିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଏହି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କ'ଣ ଏବଂ କିପରି ଲେଖିବା ଶିଖିବା ।

ଅଧିବେଶନର ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ:

- ୧. ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା- ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ।
- ୨. ବିପଦ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା - ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ।

ସମୟ: ୯୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠା:

ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ
୧ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା- ନଗଦ ପ୍ରବାହ ଏବଂ ନଗଦ ଜମା ପରିମାଣ ସୀମା	୧୫ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ
୨ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା- ଲାଭ ଏବଂ କ୍ଷତି	୧୫ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ	ପି ପି ଟି, ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ ଏବଂ ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ
୩ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା-ବେଲେନ୍ସ ସିଟ୍	୧୫ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ	ପି ପି ଟି, ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ ଏବଂ ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ
୪ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା- ଅଭ୍ୟାସ	୩୦ ମିନିଟ	ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ	ଚାର୍ଟ, ଫ୍ଲୋଚାର୍ଟ, କ୍ଲିପ୍, ଅଠାଟେପ୍ ଏବଂ ବୋର୍ଡ୍
୫ ବିପଦ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା	୧୫ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିପ୍ପଣୀ:

ଏହି ଅଧିବେଶନରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ନଗଦ ପ୍ରବାହ, ନଗଦ ପ୍ରାପ୍ୟ ଅର୍ଥ ସୀମା, ଲାଭ ଓ କ୍ଷତି ଏବଂ ଦେଶୀ ପାଉଁଶର ସମ୍ବଳିତ ହିସାବ (ବାଲାନ୍ସ ସିଟ୍) ବିବରଣୀ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଉପରୋକ୍ତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଏକ ସଫଳ ବ୍ୟବସାୟ ଉଦ୍ୟମ ପାଇଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାଥମିକ ସମୀକ୍ଷା କରିବାର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଉପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ଏବଂ ତୃଟି ନେଇ ଆସିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ, ଯାହା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ନଗଦ ପ୍ରବାହ ବିବରଣୀ, ଲାଭ ଏବଂ କ୍ଷତି ହିସାବରେ ଲୋକମାନେ ହିସାବ କରନ୍ତି ।

ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟର ବଂଚିବା ପାଇଁ ନଗଦ ଜରୁରୀ । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବସାୟ ଲାଭରେ ଅଛି କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ପୂରଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଗଦ ନଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହା କିପରି ଘଟେ ଏବଂ କାହିଁକି ଏହା

ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ, ସମବାୟ ସମିତି କିମ୍ବା କର୍ପୋରେଟରଙ୍କ ଏପରି ନଗଦ ନିଷ୍ପତ୍ତି ମୂଳକ ଏକ ଉଦାହରଣ ଦେବା ଉଚିତ । ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଚିନାବାଦାମ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରୁ ନଗଦ ପ୍ରବାହ ଦେଖାଇବା ଉଚିତ ।

ଲାଭ ଏବଂ କ୍ଷତି ଏବଂ ଦେଶା ପାଇଁ ସମ୍ବଳିତ ହିସାବ (ବାଲାନ୍ସ୍‌ସିଟ୍) ହେଉଛି ଏକ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ଯାହାକି କୌଣସି ରଣଦାତା ଦେଖନ୍ତି ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଜଣାଇବା ଉଚିତ ମନେ କରନ୍ତି । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଲାଭ ଓ କ୍ଷତି ଏବଂ ଯେ କୌଣସି କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ କିମ୍ବା ସମବାୟ ସମିତିର ବାଲାନ୍ସ୍‌ସିଟ୍ ଦେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏହା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ କୁହନ୍ତୁ । ଏହା ପରେ ଚିନାବାଦାମ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରୁ ଲାଭ ଏବଂ କ୍ଷତି ବିବରଣୀ ଏବଂ ବାଲାନ୍ସ୍‌ସିଟ୍ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଏହା ଅନୁସରଣ କରି, ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଏବଂ ଲାଭ ଓ କ୍ଷତି ଏବଂ ନଗଦ ପ୍ରବାହ ବିବରଣୀ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କହିବା ଉଚିତ । ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ କ୍ୟାସ ଇନ୍ ଓ କ୍ୟାସ ଆଉଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ନଗଦ ପ୍ରବାହର ଲିଖିତ ବିବରଣୀରେ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯିବା ଉଚିତ । ଏଭଳି ଫର୍ମ ନିମ୍ନରେ ଦିଆ ଯାଇଛି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏକ ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ସହିତ ଜଞ୍ଜାଳମୁକ୍ତ/ ସଜ୍ଜଳ କରିବା ।

ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବିପଦ ପରିଚାଳନା, ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଲାଭ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରସଂଗ ସୃଷ୍ଟି କରି ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଚିନାବାଦାମ ଯୋଜନା ସହାୟତାରେ ବିପଦ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ଦିଗକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ।

ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ:

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଉଚିତ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପାଦାନର ଅଧିକ ଅନୁସଂଧାନକୁ ସୂଚାଇ ଥାଏ ।

ଅଭ୍ୟାସ / ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ:

୧. **ଲାଭ ଏବଂ କ୍ଷତିର ହିସାବ-** ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବ ଅଭ୍ୟାସରୁ ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ସମୁଦାୟ ବାରମ୍ବାର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ଆକଳନ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଲାଭ କିମ୍ବା କ୍ଷତି କରିବ କି ନାହିଁ ଗଣନା କରିବା ଉଚିତ ।

ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ		ପରିମାଣ
୧	ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ (କ)	
୨	ମୋଟ ପୁନରାବୃତ୍ତି ମୂଲ୍ୟ (କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ମୂଲ୍ୟ) (ଖ)	
	ଲାଭ/କ୍ଷତି (କ ଓ ଖ କିମ୍ବା କ-ଖର ପାର୍ଥକ୍ୟ)	

୨. **ନଗଦ ପ୍ରବାହ ଗଣନା-** ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନ ବର୍ଗରେ ଏକ ବର୍ଷରେ ସମସ୍ତ ନଗଦ ଲେଖିବା ଓ ନଗଦ ଲେଖିବାକୁ କୁହାଯିବା ଉଚିତ ।

ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ବିଷୟ- କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନକୁ ନଗଦ ଆସୁଛି ।	ପରିମାଣ	ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ବିଷୟ- କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନରୁ ବାହାରକୁ ଯାଉଛି ।	ପରିମାଣ

୩. ନଗଦ ପ୍ରାପ୍ୟ ଅର୍ଥ ସୀମା- ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ସାରଣୀରେ ଏକ ବର୍ଷରେ ସମସ୍ତ ନଗଦ ଏବଂ ନଗଦ ମାସରେ ଲେଖିବା ଏବଂ ନଗଦ ପ୍ରାପ୍ୟ ଅର୍ଥ ସୀମା ଗଣନା କରିବାକୁ କୁହାଯିବା ଉଚିତ । (ସୂଚନା—ସର୍ବାଧିକ ମାସିକ ନକାରାତ୍ମକ ଅବଶିଷ୍ଟ ନଗଦ ପ୍ରବାହ ହେଉଛି ନଗଦ ପ୍ରାପ୍ୟ ଅର୍ଥ ସୀମା ।)

ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ବିଷୟ	ଏପ୍ରିଲ	ମଇ	ଜୁନ	ଜୁଲାଇ	ଅଗଷ୍ଟ	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	ଅକ୍ଟୋବର	ନଭେମ୍ବର	ଡିସେମ୍ବର	ଜାନୁଆରୀ	ଫେବୃୟାରୀ	ମାର୍ଚ୍ଚ
ନଗଦ ପ୍ରବାହ												
କ ସମୁଦାୟ ମାସିକ ନଗଦ- ପ୍ରବାହ- ଆଉଟ ଫ୍ଲୋ ନଗଦ ପ୍ରବାହ												
ଖ ସମୁଦାୟ ମାସିକ ନଗଦ- ଆଉଟ ଫ୍ଲୋ ପ୍ରକୃତ ନଗଦ ପ୍ରବାହ												
ପ୍ରକୃତ ନଗଦ ପ୍ରବାହ (କ-ଖ)												
ନକାରାତ୍ମକ ନଗଦ ପ୍ରବାହ (ସର୍ବାଧିକ)												

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ:

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ତାଲିମ ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପଢନ୍ତୁ

- ୧. ଅଧ୍ୟାୟ-୪: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ
 - ୧.୪. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଆଲୋଚନା
- ୨. ଅଧ୍ୟାୟ-୫: ନମୁନା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
 - ୫.୧ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା- ୧: ଚିନାବାଦାମ

ଅଧିବେଶନ - ୬

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ: କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହ ସାରାଂଶ, ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଲିଂଗ ।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

- ୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଏକ ଶାସନ ପରିଚାଳନା ସାରାଂଶ ସହିତ ପରିଚିତ ହେବା ।
- ୨. ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିର ମହତ୍ତ୍ୱ ବୁଝିବା ।
- ୩. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଲିଂଗଗତ ସନ୍ତୁଳନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବୁଝିବା ।

ଅଧିବେଶନର ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ:

- ୧. କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହ ସାରାଂଶ – ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ୨. ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିର କୃଷି ଏବଂ ଆଭିମୁଖ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ।
- ୩. କୃଷିରେ ମହିଳାଙ୍କ ସଂପୃକ୍ତି ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଲିଙ୍ଗଗତ ସନ୍ତୁଳନ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।

ସମୟ: ୯୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠା:

କ୍ର.ସଂ.	ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୧	କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶ – ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।	୨୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ସଂଦର୍ଭ ପୁସ୍ତକ
୨	ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା ଆଭିମୁଖ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ।	୪୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ପଠନ
୩	କୃଷିରେ ମହିଳାଙ୍କ ସଂପୃକ୍ତି ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଲିଙ୍ଗଗତ ସନ୍ତୁଳନ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।	୩୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ପଠନ

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିପ୍ପଣୀ:

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶର ଅର୍ଥ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟିକ ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଏହି ଅଧିବେଶନ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ । କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶ ଲେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଯାତ୍ରା ତାଲିକା ଅଂଶିଦାର କରିବା ଉଚିତ । ଏହା ପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଏବଂ ଚିନାବାଦୀ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶ ଲେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣକୁ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ କହିବା ଉଚିତ, ଯାହାକି ସେମାନେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ପ୍ରସଂଗ ଯୋଗ କରି ଦଳକୁ ସମର୍ଥନ କରିବେ ।

ଏହା ପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଲିଙ୍ଗଗତ ସନ୍ତୁଳନର ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ । ଯଦିଓ ଏହି ଦୁଇଟି ଉପାଦାନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଠାରୁ ଅଲଗା ନୁହେଁ, ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଯୋଜନା ଏହାର ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଥିବାବେଳେ ଏହା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଜଣାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ସାରଣୀରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇଛି ଯାହା ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଲିଙ୍ଗଗତ ସନ୍ତୁଳନ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଯାତ୍ରା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ପ୍ରାସଂଗିକ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ	
ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା ପାଇଁ	ଲିଙ୍ଗ ସନ୍ତୁଳନ ପାଇଁ
କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରୁଥିବା ଆଧାର	ବ୍ୟବସାୟ ଧାରଣା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା
ବ୍ୟବସାୟ ଧାରଣା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା	ବଜାର ଗବେଷଣା
ବଜାର ଯୋଜନା (ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିର ଫସଲ ବିବିଧତା କିମ୍ବା ପଶୁପାଳନ ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦ)	ବଜାର ଯୋଜନା
କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ ପଦ୍ଧତି	କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ ପଦ୍ଧତି
ବିପଦ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା	ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା

ଅଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଅଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ଏହା କରିବାର କାରଣ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା ଜାଣିବା ଉଚିତ । ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଲିଙ୍ଗ ଉପରେ ୩ ଟି ଅତିରିକ୍ତ ପଠନ ଅଛି । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଏବଂ ଏହି ଅଧିବେଶନରେ ଏହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ କହିବା ଉଚିତ ।

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ :

- ୧. ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଲିଙ୍ଗର ଅର୍ଥ ।
- ୨. ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା ନିବେଶ, ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ।
- ୩. କୃଷିରେ ମହିଳାଙ୍କ ସଂପୃକ୍ତି ଏବଂ ଲିଙ୍ଗଗତ ସନ୍ତୁଳନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ।

ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ:

ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିରତା

- ୧. ଗତ କିଛି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜଳବାୟୁରେ ଆପଣ କେଉଁସବୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖୁଛନ୍ତି ?
- ୨. ଏହା କୃଷି ଉପରେ କିପରି ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ଥାଏ ? ଆପଣଙ୍କର ଅନୁଭୂତି କ’ଣ ?
- ୩. ଏହା ପଶୁମାନଙ୍କୁ କିପରି ପ୍ରଭାବିତ କରେ ? ଆପଣଙ୍କର ଅନୁଭୂତି କ’ଣ ?
- ୪. ଏହା କୃଷକମାନଙ୍କୁ କିପରି ପ୍ରଭାବିତ କରେ ? ଆପଣଙ୍କର ଅନୁଭୂତି କ’ଣ ?
- ୫. ଆପଣ ଏପରି କାହାକୁ ଦେଖିଛନ୍ତି ଯିଏ ଏହାଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି ? କିପରି ଓ କାହିଁକି ?
- ୬. ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନର ନକାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବକୁ ହ୍ରାସ କରିବା କିମ୍ବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ କ’ଣ କରିବା ଉଚିତ ?

ଲିଙ୍ଗ

- ୧. କୃଷି ଉତ୍ପାଦନରେ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ’ଣ ? (ସୂଚନା- ନିବେଶ, ପ୍ରସ୍ତୁତି, ବିହନ, ତୃଣକ, ସାର ପ୍ରୟୋଗ, ଜଳସେଚନ, ଅମଳ, ସଂରକ୍ଷଣ, ବଜାରରେ କିଣା ବିକା କାର୍ଯ୍ୟ)
- ୨. କେଉଁ ଲିଙ୍ଗ ଏଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତ୍ୟେକରେ ଅଧିକ ଜଡ଼ିତ (ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଘଂଟା)
- ୩. କୃଷି ପାଇଁ ମହିଳା ଓ ପୁରୁଷ ଭିନ୍ନ ଉପକରଣ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି କି ?
- ୧୦. କୃଷିଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ଏବଂ କିଣା ବିକା ପାଇଁ ମହିଳା ଏବଂ ପୁରୁଷ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି କି ? କିପରି ଏବଂ କାହିଁକି ?
- ୧୧. କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଯୋଜନା ରୂପରେଖ କିମ୍ବା ତାଲିମ କିମ୍ବା ରଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ବେଳେ କିଏ କୃଷକ ଭାବରେ ବିବେଚିତ ହୁଏ ? ପୁରୁଷ କିମ୍ବା ମହିଳା ନା ଉଭୟ ?
- ୧୨. ଯୋଜନା କିମ୍ବା ତାଲିମ କିମ୍ବା ରଣ ଲିଙ୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କି ? କିପରି ? କାହିଁକି ?
- ୧୩. ଲିଙ୍ଗ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ରୂପରେଖ କିମ୍ବା କୃଷି ସଂପ୍ରସାରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ କିପରି ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ରୂପାଙ୍କନ ହେବା ଉଚିତ ?
- ୧୪. ଆପଣଙ୍କର କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ବେଳେ ଲିଙ୍ଗ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ଆପଣ କ’ଣ କରିବା ଉଚିତ ?

ଅଭ୍ୟାସ/ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ:

ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ- ଚିନାବାଦାମ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହ ସାରାଂଶ ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା । ପୂର୍ବ ଅଧିବେଶନରେ ଚିନାବାଦାମରେ ହୋଇଥିବା ଆଲୋଚନା ଉପରେ ଆଧାର କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହ ସାରାଂଶ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ

କୁହାଯିବା ଉଚିତ । ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକର ଅଧ୍ୟାୟ-୪ ରେ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ତାଲିକାକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରିବେ ।

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ:

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପଢନ୍ତୁ ।

- ୧. ଅଧ୍ୟାୟ – ୪ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ ।
 - ୪.୪ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଆଲୋଚନା ।
- ୨. ଅଧ୍ୟାୟ-୫ ନମୁନା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
 - ୫.୧ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା-୧: ଚିନାବାଦାମ

ଅତିରିକ୍ତ ପଠନ:

- ୧. ଭାରତ କାହିଁକି ଜଳବାୟୁ – ସ୍ଥାୟୀ କୃଷି ପ୍ରଣାଳୀ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । systems
[\(https://www.downtoearth.org.in/blog/agriculture/why-india-needs-climate-resilient-agriculture-systems-75381\)](https://www.downtoearth.org.in/blog/agriculture/why-india-needs-climate-resilient-agriculture-systems-75381)
- ୨. ଭାରତୀୟ କୃଷିର ଭବିଷ୍ୟତ
[\(https://www.downtoearth.org.in/blog/agriculture/the-future-of-indian-agriculture-75384\)](https://www.downtoearth.org.in/blog/agriculture/the-future-of-indian-agriculture-75384)
- ୩. କୃଷିରେ ମହିଳାଙ୍କ ସଂପୃକ୍ତି
[\(https://www.thehindu.com/business/farm-sector-sees-feminisation/article22564340.ece\)](https://www.thehindu.com/business/farm-sector-sees-feminisation/article22564340.ece)

ଅଧିବେଶନ – ୭, ୮ ଓ ୯

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିବା ।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

- ୧. ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ଏକ ବୁଝାମଣା ବିକାଶ କରିବା ।
- ୨. ଏକ ମୌଳିକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଉତ୍ସାହୀକାର ଅଭିଜ୍ଞତା ହାସଲ ।

ଅଧିବେଶନର ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ:

- ୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ।
 - କ) ବଜାର/ଶିକ୍ଷା ବିଶ୍ଳେଷଣ, ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ଏସ୍ ଡବ୍ଲୁ ଓ ଟି ବିଶ୍ଳେଷଣ ।
 - ଖ) ବ୍ୟବସାୟ ଧାରଣା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା ।
 - ଗ) ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ-ପରବର୍ତ୍ତି ସଂଧାନ
 - ଘ) ବଜାର ଯୋଜନା
 - ଙ) ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା
 - ଚ) ପରିବେଶ ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିର ଆଭିମୁଖ୍ୟ
 - ଛ) ଲିଙ୍ଗର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତି
- ୨. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା- ୩: ହରଡ଼ ଡାଲି
- ୩. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା- ୪ : କଫି, ଗୋଲମରିଚ ଏବଂ ହଳଦୀ ।

ସମୟ: ୨୭୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ତିଠା:

ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୧ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଏବଂ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ବିକାଶ ଯୋଜନାର ଢ଼ାଢ଼ା ଉପରେ ଆଲୋଚନା ।	୧୫ ମିନିଟ	ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ	ଡ୍ରଇଂ କାଗଜ ଏବଂ ସ୍କେଚ କଲମ
୨ ବ୍ୟବସାୟ ଧାରଣା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନା ଚୟନ କରିବା ।	୧୫ ମିନିଟ	ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ	ଡ୍ରଇଂ କାଗଜ ଏବଂ ସ୍କେଚ କଲମ
୩ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଜ୍ୟରେ ଦଳୀୟ ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ କରିବା ।	୩୦ ମିନିଟ	ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ	ଇଂଟରନେଟ୍, ସ୍ମାର୍ଟଫୋନ୍, ଡ୍ରଇଂ କାଗଜ ଏବଂ ସ୍କେଚ କଲମ
୪ ବଜାର ଯୋଜନା	୨୦ ମିନିଟ	ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ	ଡ୍ରଇଂ କାଗଜ ଏବଂ ସ୍କେଚ କଲମ
୫ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା	୧୦ ମିନିଟ	ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ	ଡ୍ରଇଂ କାଗଜ ଏବଂ ସ୍କେଚ କଲମ
୬ ଉପରୋକ୍ତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ଚାର୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା	୩୩ ଘଂଟା	ଗୃହ କାର୍ଯ୍ୟ	ଡ୍ରଇଂ କାଗଜ ଏବଂ ସ୍କେଚ କଲମ
୭ ପରିବେଶ ସ୍ଥିରତା ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିର ଆଭିମୁଖ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିକୁ ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।	୩୦ ମିନିଟ	ଗୃହ କାର୍ଯ୍ୟ	ଡ୍ରଇଂ କାଗଜ ଏବଂ ସ୍କେଚ କଲମ
୮ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଲିଂଗଗତ ସମ୍ବଲନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।	୩୦ ମିନିଟ	ଗୃହ କାର୍ଯ୍ୟ	ଡ୍ରଇଂ କାଗଜ ଏବଂ ସ୍କେଚ କଲମ
୯ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଏବଂ ଆଲୋଚନା	୧୮୦ ମିନିଟ	ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଷ୍ଠୀ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପନା ଏବଂ ଉପସ୍ଥାପନା ଉପରେ ବୃହତ୍ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା	ଡ୍ରଇଂ କାଗଜ ଏବଂ ସ୍କେଚ କଲମ, ବୋର୍ଡ଼ ଅଠା ଟେପ୍

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିପ୍ପଣୀ:

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଛଅଟି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବିଭକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ (ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଷ୍ଠୀର ଚାରି କିମ୍ବା ପାଞ୍ଚଜଣ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ) ଏବଂ ୩ଟି ଦଳକୁ ଡାଲି ଉପରେ କାମ କରିବାକୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ୩ଟି ଗୋଷ୍ଠୀକୁ କର୍ପି, ଗୋଲମରିଚ ଏବଂ ହଳଦୀ ଉପରେ କାମ କରିବାକୁ କୁହନ୍ତୁ । ଡାଲିରେ କାମ କରୁଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ହରଡ଼ ଡାଲି ୧ ବ୍ୟତୀତ ଭାରତର ଯେ କୌଣସି ନିଜ ପସନ୍ଦର ଡାଲି ବାଛିବା ଉଚିତ । ସେହିଭଳି ଗୋଲମରିଚ, କର୍ପି ଏବଂ ହଳଦୀ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀ ପ୍ରାକୃତିକ/ଜଂଗଲ, ଛୋଟ ଏବଂ ବଡ଼ ଉଦ୍ୟାନ ପରି ଉକ୍ତ ଗୁଣର ବିଭିନ୍ନ ବୃକ୍ଷର ଚୟନ କରିବା ଉଚିତ । ସହାୟକ ପୁସ୍ତକରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ହରଡ଼ ଡାଲି, ଏବଂ କର୍ପି , ଗୋଲମରିଚ ଏବଂ ହଳଦୀ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଏବଂ ରଣନୀତି ଢ଼ାଢ଼ାକୁ ସେମାନେ ଅନୁସରଣ କରିବା ଉଚିତ ।

ଡାଲି ୧ – ସହାୟକ ପୁସ୍ତକରେ ଦିଆ ଯାଇଛି, ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ଡାଲି ବାଛିବା ପାଇଁ ଉତ୍ସାହିତ କରନ୍ତୁ ।

ସେହି ଆଧାରରେ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ଧାରଣା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଓ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ନମୁନାକୁ ରୂପାନ୍ତ କରିବା ଉଚିତ । କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବିଭାଜନ କରି ଏବଂ ମନୋନୀତ ରାଜ୍ୟରେ ଚିହ୍ନଟ ବ୍ୟବସାୟ ଧାରଣା ପାଇଁ ବଜାର ଅନୁସଂଧାନ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁସଂଧାନ କରିବେ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ଏକ ମାର୍କେଟିଂ ଯୋଜନା, ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବା ଉଚିତ ।

ସଂଧ୍ୟାରେ ୨ ଗୋଷ୍ଠୀ ସୁବିଧାରେ ରହି ଏକତ୍ରିତ ହେବା ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ । ସେମାନେ ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଅନୁସଂଧ୍ୟାସୁ ହେବେ, ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବେ ଏବଂ ଯୋଜନାକୁ ମାର୍ଜିତ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ । ଥରେ ସମସ୍ତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ସରିବା ପରେ, ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ଉଚିତ ଯେ, ସମସ୍ତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ପରିବେଶ ସ୍ଥିରତାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ପରିବେଶକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କ୍ଷତି ପହଂଚାଇ ନାହାଁନ୍ତି । କ୍ରୟ, ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ଜଟିଳ ପରିଚାଳନା ଭଳି ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥିର କି ନୁହେଁ ସେମାନେ ତାହା ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଉଚିତ । ଉଭୟ ଲିଂଗର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ ଯୋଜନା ଏବଂ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନା ନୁହେଁ ତାହା ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଉଚିତ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ସେମାନଙ୍କର ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ୧୫ ମି. ଏବଂ ସଂଦେହ ଓ ପ୍ରଶ୍ନର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ୧୦ ମିନିଟ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପସ୍ଥାପନକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ୫ ମିନିଟ ତଥ୍ୟ ଅନୁସରଣ କରିବା ପାଇଁ ଦେବେ ।

ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ:

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ (ଗୁଡ଼ିକ) ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ଉପସ୍ଥାପନା ଉପରେ ଆଧାର କରି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରବା ଉଚିତ ।

ଅଭ୍ୟାସ/ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ:

- ୧. ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତି ଉପରେ ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ (ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା ବ୍ୟତୀତ) ।

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ:

ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ

ଅଧ୍ୟାୟ-୪: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ

୪.୪ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଆଲୋଚନା ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଅଧ୍ୟାୟ-୫ ନମୁନା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ।

୫.୩ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା-୩: ଡାଲି- ହରଡ଼ ଡାଲି

୫.୫ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା -୪: କଫି, ଗୋଲମରିଚ ଏବଂ ହଳଦୀ ।

୨. ଏହା ଏକ ଘୋରଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହା ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ରହୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ ସଂଧ୍ୟାରେ କରିବେ ।

ଅଧିବେଶନ - ୧୦, ୧୧, ୧୨ ଏବଂ ୧୩

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ନିମଜ୍ଜିତ/ନିମଗ୍ନ ହେବା ।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

- ୧. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପାଦାନକୁ ଗଭୀର ଭାବରେ ବୁଝିବା ।
- ୨. ଏକ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପଢ଼ିବା ଏବଂ ବୁଝିବାରେ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ କରିବା ।

ଅଧିବେଶନର ଧାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ:

- ୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ।
 - କ) ଆର୍ଥିକ ଯୋଜନା
 - ଖ) ବିପଦ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା
- ୨. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା: ମହ୍ୟତାପ୍ତ ।
- ୩. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା: ଫଳ ଏବଂ ପନିପରିବା ।

ସମୟ: ୩୬୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠା:

ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୧ ମହ୍ୟତାପ୍ତ ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା	୧୮୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି
୨ ଫଳ ଏବଂ ପନିପରିବା ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା	୧୬୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ପି ପି ଟି
୩ ଫଳ ଏବଂ ପନିପରିବା ପାଇଁ ବିପଦ ପରିଚାଳନା	୨୦ ମିନିଟ	ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ	କାଗଜ ଏବଂ କଲମ

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିନ୍ତଣା:

ଏଥିରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଉଭୟ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ପି ପି ଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ ଏକ ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଆକାରରେ । ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ବାଟିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଆଲୋଚନାକୁ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଏବଂ ଜୀବନ୍ତ କରିବା ଉଚିତ । ଶେଷରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଫଳ ଏବଂ ପନିପରିବା ପାଇଁ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା ଉପରେ ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କହିବା ଉଚିତ ।

ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ:

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଉଚିତ ଯାହାକି ଆଲୋଚନାକୁ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କରିବା ପାଇଁ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ବାଟିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥାଏ । ଆଲୋଚନାରୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ପ୍ରକଟ ହେବବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ।

ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ଉଚିତ ଯା'ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଅଧିବେଶନରେ ଅଧିକ ଜଡ଼ିତ ହେବେ ଏବଂ ଧ୍ୟାନ ଦେବେ ।

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ:

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ତାଲିମ ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପଢନ୍ତୁ ।

- ୧. ଅଧ୍ୟାୟ-୫: ନମୁନା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା
 - ୫.୨ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା-୫: ମହ୍ୟତାପ୍ତ
 - ୫.୪ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା-୨: ଫଳ ଓ ପନିପରିବା ।

ଅଧିବେଶନ - ୧୪, ୧୫ ଏବଂ ୧୬

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ ।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

- ୧. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପଢ଼ିବା, ବୁଝିବା ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା କରିବାରେ ଉନ୍ନତ କୌଶଳ ବିକାଶ କରିବା ।
- ୨. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ବିକାଶରେ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।

ଅଧିବେଶନର ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ:

- ୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ।
- ୨. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା: କୁକୁଡ଼ା
- ୩. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା: ମହୁ ।

ସମୟ: ୨୭୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠା :

	ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୧	ବିସ୍ତୃତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୮୦ ମିନିଟ	ଗୋଷ୍ଠୀ କାର୍ଯ୍ୟ (ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ)	ଭ୍ରୂଙ୍ଗ କାଗଜ ଏବଂ କଲମ
୨	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପସ୍ଥାପନା	୯୦ ମିନିଟ	ଗୋଷ୍ଠୀ କାର୍ଯ୍ୟ (ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ) ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା (ବଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀ)	ଭ୍ରୂଙ୍ଗ କାଗଜ, କଲମ, କାର୍ଡ୍ କାଟା/କ୍ଲିପ୍, ବୋର୍ଡ଼ ଓ ଅଠା ଟେପ୍

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିପ୍ପଣୀ:

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଛଅଟି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବିଭକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ (ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଚାରି କିମ୍ବା ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ରହିବେ, ପୂର୍ବ ଗୋଷ୍ଠୀ ରଚନା ଠାରୁ ଭିନ୍ନ) । ତିନୋଟି ଗୋଷ୍ଠୀ କୁକୁଡ଼ା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ତିନୋଟି ଗୋଷ୍ଠୀ ମହୁ ଉପରେ କାମ କରିବାକୁ କୁହାଯିବ ଉଚିତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅନ୍ୟ ଏକ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ସଂପ୍ରଦାୟ ଚୟନ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ ।

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପାଦାନ ଲେଖିବା ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକରେ ଏକ ଯାଞ୍ଚ ତାଲିକା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଛି । ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ଏହାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଉଚିତ । ଯାଞ୍ଚ ତାଲିକା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମାତୃ ଭାଷାରେ ୧୦-୧୫ ପୃଷ୍ଠାର ଏକ ହସ୍ତଲିଖନ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଦଲିଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତୁ । ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ମହୁ ଏବଂ କୁକୁଡ଼ା ଉପରେ ତଥ୍ୟାବଳୀ କାଗଜ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ପାରିବେ ।

ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ରେଣୀ ଗୃହରେ ଏବଂ ରହିବା ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ସେମାନେ ବ୍ୟବସାୟ

ଯୋଜନା ଉପରେ ଏକ ଦଲିଲ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଧାରଣ କରିଥିବା ଏକ ଚାର୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଚାର୍ଟ ପରଦିନ ପାଇଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଉପସ୍ଥାପନ କଲା ସମୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଧିବେଶନରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ସେହି ଦସ୍ତାବିଜକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପଢ଼ିବେ, ବୁଝିବେ ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା କରିବେ ।

ଅଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ:

ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ଉପସ୍ଥାପନ ଉପରେ ଆଧାର କରି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଉଚିତ ।

ଅଭ୍ୟାସ/ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ:

୧. ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତି ଉପରେ ଛୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଭ୍ୟାସ ।

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ:

୧. ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ ଅଧ୍ୟାୟ – ୪: ବ୍ୟବସାୟର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ।

୪.୪ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ

୨. ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଅଧ୍ୟାୟ-୫କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ: ନମୁନା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା

୫.୬ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ତଥ୍ୟାବଳୀ କାଗଜ-୧ : ମହୁ

୩. କୁକୁଡ଼ାର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ୨୦୨୨ ସୁଦ୍ଧା କୃଷକଙ୍କ ଆୟ ଦ୍ଵିଗୁଣିତ କରିବା ହେତୁ, ଅଣ୍ଡା ଏବଂ କୁକୁଡ଼ା-୨୦୨୨ ପାଇଁ ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନାକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ।

<https://dahd.nic.in/sites/default/files/Seeking%20Comments%20on%20National%20Action%20Plan-%20Poultry-%202022%20by%2012-12-2017.pdf>

ଅଧିବେଶନ - ୧୭

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା: ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକୁ ବୁଝିବା, ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପଢ଼ିବା, ବୁଝିବା, ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାର କୌଶଳ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ।

୨. କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା କରିବାରେ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଭାବରେ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଅଭିଜ୍ଞତା ରହିବ ।

ଅଧିବେଶନର ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ:

୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣର ଅର୍ଥ ।

୨. ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟର ଏବଂ ସି.ଇ.ଓ.ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣର ଆବଶ୍ୟକତା ।

୩. ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିନିଷ ।

୪. ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଦ୍ଵାରା ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମୀକ୍ଷା ।

ସମୟ: ୯୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠା:

ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୧ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମୀକ୍ଷା ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣର ଅର୍ଥ	୫ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ
୨ ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟର ଏବଂ ସିଇଓଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମୀକ୍ଷା ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣର ଆବଶ୍ୟକତା	୧୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ
୩ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିନିଷ	୧୦ ମିନିଟ	ପାରସ୍ପରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଆଲୋଚନା	ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ
୪ ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମୀକ୍ଷା	୩୦ ମିନିଟ	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ	ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପସ୍ଥାପନ
୫ ଗୋଷ୍ଠୀ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା କରିବା	୩୦ ମିନିଟ	ବଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା	କାଗଜ ଏବଂ କଲମ
୬ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଲୋଚନାର ସମାପ୍ତି ।	୫ ମିନିଟ	ବଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା	

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିପ୍ପଣୀ:

‘ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ’ ଏବଂ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି କରାଯାଏ ତାହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏହି ଅଧିବେଶନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ । ପୁନଶ୍ଚ ଏହା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା କରିବା ସମୟରେ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ । ଯେହେତୁ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଦୁଇ ପୁନରାବର୍ତ୍ତକ ମାର୍ଗ କରି ସାରିଛନ୍ତି, ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ବାଟିବାକୁ କହିବା ଉଚିତ । ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାଧାରା ବାଟିବା ପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକୁ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହାକୁ ସଠିକ ଭାବରେ ସଂକ୍ଷାପ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ।

ଏହାପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ସାଥୀ ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ସହିତ ଅଂଶୀଦାର କରିବା ଉଚିତ । ପୂର୍ବ ଦିନର ସମାନ ଗୋଷ୍ଠୀ ଏହି ଅଧିବେଶନରେ ମଧ୍ୟ ଜାରି ରଖିବା ଉଚିତ ଏବଂ ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀର ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଦସ୍ତାବିଜ ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ । ଥରେ ସମୀକ୍ଷା ସରିବା ପରେ, ସେମାନେ ସମଗ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ମତାମତ ବାଣ୍ଟିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ।

ଶେଷରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ସମସ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀ ଦ୍ୱାରା ଦିଆ ଯାଇଥିବା ମତାମତର ଗୁଣବତ୍ତା ସଂକ୍ଷାପ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ।

ଅଲୋଚନା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ:

୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକୁ ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଡାଇରେକ୍ଟର ଏବଂ ସିଇଓ କାହିଁକି ସମୀକ୍ଷା କରିବେ ?
୨. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ ?
୩. ଆପଣ କିପରି ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ କି ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ସୁଦୃଢ଼ ହେଲା ବୋଲି ?
୪. ଯଦି ତୁମକୁ ତୁମର ଟାକା ବିନିଯୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ତୁମେ କେଉଁ ଜିନିଷ ଦେଖିବ ?

ଅଭ୍ୟାସ/ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ:

୧. ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକର ସାଥୀ ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ।

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ:

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପଢନ୍ତୁ ।

୧. ଅଧ୍ୟାୟ ୬ : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାର ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ ।

ଅଧିବେଶନ - ୧୮

ଅଧିବେଶନ ଆଖ୍ୟା: କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ବିକଶିତ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପାଇବା: ପ୍ରସ୍ତୁତି, ସମନ୍ୱୟ ଏବଂ ସତର୍କତା ।

ଅଧିବେଶନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

- ୧. ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସମୟରେ କରାଯାଇଥିବା ସାଧାରଣ ତ୍ରୁଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେବା ।
- ୨. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଇଁ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ଦକ୍ଷତାକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିବା ଏବଂ ହାସଲ କରିବା ।

ଅଧିବେଶନର ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ :

- ୧. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନାର ଗୁରୁତ୍ୱ ।
- ୨. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରମୁଖ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ।
- ୩. କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ।
- ୪. ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଧିକାଂଶ ସାଧାରଣ ତ୍ରୁଟି ।

ସମୟ: ୯୦ ମିନିଟ

ଅଧିବେଶନର ପ୍ରାଥମିକ ଚିଠା:

	ବିଷୟବସ୍ତୁ	ଅବଧି	ପଦ୍ଧତି	ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୧	ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନାର ଗୁରୁତ୍ୱ	୧୦ ମିନିଟ	ବଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା	ସମ୍ବନ୍ଧିତ ପୁସ୍ତକ
୨	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରମୁଖ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ	୫ ମିନିଟ	ବଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା	ସମ୍ବନ୍ଧିତ ପୁସ୍ତକ
୩	ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ବିକାଶ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନାର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ	୧୦ ମିନିଟ	ବଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା	ସମ୍ବନ୍ଧିତ ପୁସ୍ତକ
୪	ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମୟରେ ଅଧିକାଂଶ ସାଧାରଣ ତ୍ରୁଟି ।	୨୦ ମିନିଟ	ବଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା	ସମ୍ବନ୍ଧିତ ପୁସ୍ତକ
୫	ଏକ ବ୍ୟବସାୟର ବିକାଶ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ।	୧୫ ମିନିଟ	ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭ୍ୟାସ	କାଗଜ ଏବଂ କଲମ
୬	ସମସ୍ତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ	୩୦ ମିନିଟ	ବଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା	
୭	ମତାମତ	୧୫ ମିନିଟ	ବଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ମତାମତ ଫର୍ମ ଲେଖିବା	ମତାମତ ଫର୍ମ

ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଚିହ୍ନଟି:

ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାକୁ ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ଏହାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକରି ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଏହି ଅଧିବେଶନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ । ତା’ପରେ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନାରେ ଜଡ଼ିତ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଉପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ଧ୍ୟାନଦେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହାର କାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀ ଏବଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦାହରଣଗୁଡ଼ିକର ଫଳାଫଳ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏବଂ ଜଡ଼ିତ ନହେବା ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଉଦାହରଣ ବାଞ୍ଚିବା ଉଚିତ ।

ଆଲୋଚନା ଚାଲିଥିଲା ବେଳେ, ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ସାଧାରଣ ଭୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନିତ କରାଇବେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯିବ ଜଣାଇବେ । ଏହା ପରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ୍ରମିକ ଘଟଣାର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ଅଂଶୀଦାର କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଲାଗି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ କହିବା ଉଚିତ ।

ଶେଷରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ପାଠ ଦିନିଆ ତାଲିମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ସଂକ୍ଷୀପ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ମତାମତ ପାଇଁ ପଚାରିବା ଉଚିତ ।

ଅଭ୍ୟାସ/ଘଟଣା ଅଧ୍ୟୟନ:

୧. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭ୍ୟାସ - ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ କୁହାଯିବା ଉଚିତ । ଏଥିପାଇଁ ସେମାନେ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଫର୍ମ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ।

	କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର/ଉପ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର	ସମନ୍ୱୟକାରୀ	ସମର୍ଥନକାରୀ	ସମୟସୀମା	ବ୍ୟୟ ଓ ଆୟର ଅଟକଳ
୧					
୨					
୩					
୪					

ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପଠନ:

ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପଢନ୍ତୁ ।

୧. ଅଧ୍ୟାୟ ୭ : ବ୍ୟବସାୟ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ଯୋଜନା ।

